

SAMMANSTÄLLNING AV INKOMNA REMISSVAR FÖR TEXTILTVÄTTMEDEL FÖR PROFESSIONELLT BRUK

1. Inledning

Dokumentet ”Svanmärkning av Textiltvättmedel för professionellt bruk, Remissförslag till version 1.0 • 14 oktober, 2005” har varit på nordisk remiss från den 17 oktober 2005 till den 15 december 2005.

1.1. Resume

Remissbrevet skickades ut till cirka 250 instanser av vilka har lämnat 23 remissvar, varav

- 1 st. stöder förslaget i dess helhet
- 8 st. stöder förslaget med kommentarer
- 5 st. förkastar förslaget
- 9 st. avstår från att svara.

Nationell fördelning av remissvaren är följande: 3 från Finland, 6 från Danmark, 8 från Norge och 7 från Sverige

Resumé av remissvar:

Generellt finns det övervägande positiv hållning till kriteriedokumentet i utlåtandena, trots det att det lämnades fem svar som förkastar förslaget helt. Det lämnades in nio stödande svar av vilka 8 hade en del förslag till ändringar och preciseringar, som efter remissen blev värderat av nordisk Miljömärkning och inarbetat i dokumentet. Särskilt danska förkastningsgrunder värkar att grunda sig på en del missförståelse om hur kriterier egentligen lämpar sig för professionella produktområdet eller på missstolkningar av hur kravet på effektivitet ska tillämpas. Dessa åsikter ha beaktats och oklara punkter har preciserats. Däremot två norska företag tycker att det finns litet intresse för miljömärkning i denna produktgrupp och därför är kriterierna onödiga.

1.2. Sammandrag av inkomna utlåtanden

	Godkänner förslaget	Godkänner förslaget, men föreslår ändringar	Avstår	Avstår, men föreslår ändringar	Motsätter sig med följande grunder.
Finland					
Uudenmaan sairaalapesula Oy (FI)	x				
Kuluttajavirasto (FI)			x		
Finnish Institute of Occupational Health (FI)		x			
Danmark					
Aktieselskabet Reinhalts Kemiske Fabriker Randers (DK)			x		
Brancheforeningen for Vask og Tekstiludlejning (DK)					x
Miljøministeriet/Ministry of Environment (DK)		x			
Danlind as (DK)					x
ITW Novadan ApS (DK)					x
Novozymes A/S (DK)		x			
Norge					
Konkurransetilsynet (NO)			x		
Fellesforbundet (NO)			x		
Lilleborg Storforbrukere (NO)					x
Statens forurensningstilsyn (NO)		x			
Sosial- og helsedirektoratet (NO)			x		
Rentex as (NO)			x		
Hedmark vaskeri AS (NO)					x
NTS Drift A/S (NO)			x		
Sverige					
Arbetsmiljöverket (SE)			x		
Natruvårdsverket (SE)			x		
Karolinska institutet (SE)		x			
Kemikalieinspektionen (SE)		x			
Svensk tillverkare (SE)		x			
Branschföreningen för Industriell och Institutionell Hygien (SE)		x			
Svenska sekretariatet (SE)					
Nordiska totalt $\sum = 23$	1	8	9		5

2. SAMMANDRAG AV ÄNDRINGSFÖRSLAG

2.1. Generelle kommentarer

Miljøministeriet//Ministry of Environment/Miljøstyrelsen//Danish EPA, Søren Mørch Andersen
Strandgade 29, DK-1401 Copenhagen. Miljøstyrelsen hilser denne produktgruppe velkommen. Miljøstyrelsen kan godkende produktgruppen, såfremt visse krav til parfume opfyldes (spesifikke aspekter har behandlet under varje krav).

Karolinska institutet (SE)

Institutet för Miljömedicin (IMM) vid Karolinska Institutet har blivit ombett att yttra sig i rubricerade ärende. Eftersom IMM är ett nationellt expertorgan med inriktning på hälsorisker till följd av exponering för kemiska och fysikaliska omgivningsfaktorer berör våra synpunkter främst hälsoaspekterna. IMM stöder förslaget men har följande invändningar som har införts under varje krav. Vi tycker att det är bra att kraven på allergena ämnen har skärpts.

Kemikalieinspektionen (SE)

Kemikalieinspektionen ställer sig generellt sett positiv till att kriterierna möjliggör miljömärkning av textiltvättmedel inom tvätteribranchen och att kriterierna styr mot komponenter med lägre giftighet för vattenlevande organismer.

Arbetsgruppens kommentarer: Tack för kommentarer. Alla era detaljerade åsikter har behandlats under krav speciella punkter.

Statens forurensningstilsyn (Norwegian Pollution Control Authority), Berit E. Gjerstad og Pia Linda Sørensen.

Vi forutsetter at alle kravene i EUs nye vaskemiddelforordning (648/2004) er oppfylt. Det forutsettes for øvrig at alle nasjonale krav er oppfylt. Norge har begrensninger i tillatt fosfatmengde. Det bør vurderes hvorvidt dette kravet også skal gjelde for svanemerkede produkter som omsettes i nordiske land. Hvis det ikke er krav om maksimal mengde fosfor i svanemerkede produkter, kan man risikere at nordiske svanemerkede produkter kan være forbudt å omsette i Norge pga fosforinnholdet.

Arbetsgruppens kommentarer: Tack för kommentaren. Det är självklart att alla EU lagkrav och nationella krav ska uppfyllas, men angående norska fosfatbegränsningar har Nordisk Miljömärkning redan länge tillämpat den praxis att producenter och leverantörer ska följa den norska fosfatlagstiftningen bara när produkter säljs i Norge.

2.2 Ändringsförslag till kriteriedokumentet

K3 Klassificering av produkten

Branschföreningen för Industriell och Institutionell Hygien (SE)

Kravet är eventuellt omotiverat när det gäller produkter för professionell användning i slutna system.

Arbetsgruppens kommentarer: Tack för kommentaren. Det finns mycket sällan helt slutna system för vattentvätt. Tvättmedel innehåller många olika kemiska ämnen som kan orsaka att hela produkten blir klassificerat som miljöfarligt. Kravet behövs för att förhindra den oönskade situationen att Svanmärket skulle kunna sitta bredvid en dödsfall- eller en död fisk/trä- märket på en och samma produkt, eftersom det skulle ge motstridiga signaler för konsumenter.

K4 CMR ämnen

Kemikalieinspektionen (SE)

Det går att förstå K4 som att ämnen R62 eller R63 är klassade som CMR ämnen. Normalt brukar man med CMR-ämnen anse ämnen som är klassade som CMR kategori 1 och/eller 2. Fraserna 62 och 63 är endast kopplade till ämnen i kategori 3 och är alltså inte riktiga CMR ämnen. Svanen kan mycket väl ställa ett sådant krav, men bakgrunden kan förtydligas i texten.

Arbetsgruppens kommentarer: Tack för kommentaren. Texten om CMR ämnen skulle kunna tänkas bara som en rubrik för kravet. Det är inte meningen att påstå att kategori 3 ämnen klassat som R62 och R63 skulle vara CMR ämnen. Svanen har valt att begränsa även ämnen som misstänkas ha sådana egenskaper. Detta ska bättre förklaras i bakgrundsdokumentet.

K5 Sensibilerande ämnen

Branschföreningen för Industriell och Institutionell Hygien (SE)

Vi anser att det är mer motiverat att inte acceptera produkter som är klassificerade som allergiframkallande (K3) än att ställa kravet på ingående ämnen. Särskilt omotiverat är ämneskravet vid automatisk dosering.

Arbetsgruppens kommentarer: Tack för kommentaren. Meningen med detta krav är att skydda inte bara processpersonal men även slutanvändare som kommer kontakt med tvättade plagget såsom linne, patient- och arbetskläder. Se också svar på K3.

Karolinska institutet (SE):

Under K5 står att det inte får förekomma substanser som klassats som sensibiliserande med R42 och R43 men att parfymämnen är undantagna. Eftersom parfymämnen är onödiga för tvättprocessen anser vi att sensibiliserande parfymämnen ej bör undantas.

Miljøministeriet//Ministry of Environment/Miljøstyrelsen//Danish EPA

Miljøstyrelsen kan ikke acceptere kriterierne, såfremt brugen af R42/R43 klassificerede (inkl. ved selvklassificering) parfumeingredienser tillades overhovedet (dvs. K5 skal også omfatte parfumer).

Arbetsgruppens kommentarer: Parfymännen undantags i K5, då det ställs eget krav till dessa i K15. Begrundelsen för att exkludera parfymännen i K5 är, att detta enligt producenterna ska anses liksom ett parfymförbud. Nordisk Miljömärkning har frågat producenter om nödvändighet av parfym i textiltvättmedel för professionellt bruk, och fick ett klart intryckt, att parfym tjäna en funktion för producenternas kunder, t.ex. hotell och sjukhus. I branschen används parfym för olika typ av tvätt. Det finns flera oparfymerade tvättmedel för proffs, men marknaden för parfymade produkter är stor. Vissa kunder som hotell ställer krav på att det ska dofta fräscht i hotellrummen, de ser det som ett kvitto på att det är rena lakan. Andra områden där parfym behövs användas är för försvarsmaktens strumpor (som dessutom måste klara tvätt vid låga temperaturer) medan mattor och liknande inte parfymas.

Det är också av betydelse vilken typ av tvätt som används. För OPL tvätt tillsätts vanligen parfym i sköljmedlet och inte i tvättkomponenterna. Istället blir halterna parfym höga i produkten då det rör sig om koncentrerad produkt. Halten parfym i OPL sköljmedel ligger på 0,8 % och i vanliga pulver tvättmedel för proffs ligger parfymhalten på 0,06 %. När det gäller tvättmedel för professionellt bruk personalen exponeras mindre för produkterna eftersom det flesta tvättar har automatisk dosering. Eftersom majoriteten av alla parfym som används är klassificerade med R43, skulle en gräns på 0,01 % R43 klassificerade parfymännen i tvättmedel innebära i praktiken nästan totalförbud mot parfym.

På ovan nämnda grunder ställs inte gräns på R43 klassade ämnen, men Nordisk Miljömärkning anser det viktigt att skydda slutanvändaren som hotellgäst som inte kan välja mellan parfymad eller oparfymad lakan. Därför har det ställt krav K15 som begränsar mängden av "de 26 allergena parfymännen" i slutformulering eller tvättprocess. Enligt krav 15 får ett enskilt ämne i parfym som omfattas av krav om deklaration enligt Tvätt- och rengöringsmedelsförordningen 648/2004/EG (Annex III, Part 1), ingå i tvättprocess högst i koncentration 0,01 g/kg tvättgods motsvarande 10 ppm per kg tvättgods.

Novozymes A/S (DK), Peter Eigtved, Telefon 44422036, E-mail pe@novozymes.com

Det er positivt at enzymer undtages dette krav i Nordisk Miljömærkning. Vi håber det kan blive en 'best practice' også under Blomsten. Referencen til K9 skal ændres til K8. Kravet om fravær af R42/R43 stoffer kunne give problemer for andre stoffer, der er nødvendige for produktets kvalitet, f.eks. stabilisatorer og konserveringsmidler, og som findes i lav koncentration i produktet uden risiko for sundhed eller miljø, jvf. også K11.

Arbetsgruppens kommentarer: Svanen önskar inte att tillåta konserveringsämnen eller stabiliserande ämnen som kan vara allergiframkallande eftersom det finns goda icke-sensibiliserande alternativ.

K6 Tensider, lätt nedbrytbarhet**Branschföreningen för Industriell och Institutionell Hygien (SE)**

Tensiders nedbrytbarhet är numera ett lagkrav enligt förordning 648/2004/EG och därför ett onödigt kriterium.

Arbetsgruppens kommentarer: Vi har kläm på att enligt den nya detergentförordningen tensider ska vara lätt nedbrytbara, men enligt förordningen kan vissa produkten undantas för tensidkravet. Detta önskar Svanen inte att tillåta, därför ska kravet än så länge bibehållas.

Leena Nyqvist-Kuusola

24.2.2006

Kemikalieinspektionen (SE)

Kraven för tensider är något oklara enligt DID-listan. Tillämpningen av det så kallade 10-dagarsfönstret skulle behöva förtydligas. DID-listan går att förstå som att DF skall vara 0,05 oavsett om 10 dagarsfönstret är uppfyllt eller ej, dessutom kan det ha smugit in sig något tankefel i DID- lista dokumentet i och med att det talas om nedbrytning av oorganiska ämnen.

Arbetsgruppens kommentarer: Harmonisering av DID- listan och Svanens kemikalielista har varit ett eget projekt. Eftersom tensider är sammansatt ofta av blandningen av homologer avtalades det att uppfyllandet av 10-dagarsfönstret inte ska tillämpas. Förändringar av DID-listans principer ska behandlas under dess kommande revidering om det anses vara nödvändigt. Med nedbrytning av oorganiska ämnen menas olika sätt av kemisk nedbrytning.

K8 = R 8 Enzymes**Finnish Institute of Occupational Health, Harri Vainio, Sinikka Vainiotalo**

Enzymes can be strong sensitizers and they may cause an occupational risk during the manufacture of detergents as stated in the background document. In a previous study (Vanhanen et al., 2000) it was found that about 20 % of the process workers of a detergent plant were sensitised to enzymes. It was concluded that despite the use of encapsulated enzyme preparations the risk of sensitisation was higher than expected. The control of occasional peak exposures, which are probable important in inducing sensitisation, is therefore the principal means to prevent the sensitisation. We suggest that a description of the protective measures taken is included in the application. **Reference** Vanhanen M, Tuomi T, Tiikkainen U, Tupasela O, Voutilainen R, Nordman H, Risk of enzyme allergy in the detergent industry. *Occup Environ Med* 57 (2000) 121-125.

Arbetsgruppens kommentarer: Tack för kommentaren. Vi har iakttagits er kommentar. Det har införts ett nytt krav att producenten av tvättmedel ska beskriva hurudana skyddsåtgärder och personalskyddsmetoder har tillämpats för att undvika arbetarnas exponering för enzymer.

K9 Ämnen som inte får ingå i produkten

Miljøministeriet//Ministry of Environment/Miljøstyrelsen//Danish EPA Reaktive klorforbindelse må ikke indgå i produktet. Her forudsættes også at de ikke må anvendes ved siden af. Endvidere bør det specificeres at reaktive klorforbindelser ikke må indgå i en evt. efterbehandling for at opnå et acceptabelt vaskeresultat i forhold til effektivitetstesten af testlapperne.

Arbetsgruppens kommentarer: Dessa kriterier gäller själva tvättmedel, därför vi inte kan ställa krav på övriga kemikalier som möjligen används i processen. Detta styrs med kriteriedokumentet av Miljömärkning av vattentvätterier, 75/1.1. Det är själv klart att produkter innehållande klorföreningar inte kan miljömärkas. Inte heller kan klorhaltiga blekmedel användas i processen då det tvättas smutslappen för effektivitetstesten.

Kemikalieinspektionen (SE)

Punkt 4 – Dessa kvarternära ammoniumföreningar är förbjudna i rengöringsmedel enligt förordningen 648/2004 på grund av sin persistens. Dessutom täcks de in av kraven för tensider.

Arbetsgruppens kommentarer: Tack för kommentarer. Det har tagits kvarternära ammoniumföreningar bort från förbudslistan pga. att de nu är redan förbjudit enligt förordningen..

Leena Nyqvist-Kuusola

24.2.2006

Miljøministeriet//Ministry of Environment/Miljøstyrelsen//Danish EPA Er det undersøgt, om EDTA ikke medfører, at der i nogle tilfælde kan bruges mindre tensid? Og i disse tilfælde at miljøbelastningen så evt. er mindre.

Arbetsgruppens kommentarer: Nordisk Miljömärkning har inte gjort en jämförande undersökelse av miljöpåverkningen med eller utan bruk av EDTA. Nordisk Miljömärkning har traditionellt inte önskat att främja användningen av EDTA, då EDTA har flera oönskade miljöpåverkningar. Dessa miljöpåverkningar är t.ex. mobilisering av tungmetaller och icke lätt nedbrytbarhet i vattenmiljö. Däröver är EDTA misstänkt för att ha oönskade hälsoeffekter. Norska producenten är undantaget förbudet mot EDTA på grund av i landet gällande fosfatslag som begränsar användningen av fosfatföreningar i tvättmedel.

Parfumer

K12 IFRA

K13 Begränsning/Deklaration

Miljøministeriet//Ministry of Environment/Miljøstyrelsen//Danish EPA Miljøstyrelsen vil gerne støtte at parfume, generelt, udelukkes i professionelle vaskemiddelprodukter. Specifikt til denne produktgruppe er hensynet især at vasketøjet anvendes på hospitaler, andre offentlige institutioner og ikke mindst hoteldrift, hvor patienter/gæster ikke har mulighed for at vælge mellem parfumeret og ikke-parfumeret vasketøj. 5-10% af befolkningen lider af parfumeallergi, og det er ikke acceptabelt at patienter/gæster reagerer ved brug af sengelinned, der er vasket med miljømærket professionelt vaskemiddel, indeholdende særligt allergene parfumeingredienser.

I den forbindelse ville det have været interessant, hvis baggrundsdokumentet var gået mere ind i denne problemstilling om sammensætningen af produkterne på det nuværende marked.

Miljøstyrelsen kan ikke acceptere kriterierne, såfremt brugen af de 26 allergene parfumeingredienser tillades i koncentrationer over 0,01%.

Argumenterne for begrænsning/udelukkelse af de problematiske parfumeingredienser står anført øverst under bemærkninger til K5, K12-K13.

Arbetsgruppens kommentarer: Tack för kommentaren. Deklarationsalternativet för parfymkravet har strukits eftersom i professionell användning det är bara tvätteriets personal och köpare av tvättmedel som kan ha tillgång till deklARATIONEN och inte användaren av tvättade textilier och har därför en mindre viktig roll informationsbyte för slutanvändaren. När det gäller tvättmedel för professionellt bruk personalen i tvätterier exponeras mindre för produkterna eftersom det flesta tvättar har automatisk dosering. Majoriteten av alla parfumer som används är klassificerade med R43. En gräns på 0,01 % R43 klassificerade parfymämnen i tvättmedel innebär i praktiken nästan totalförbud mot parfumer.

På ovan nämnda grunder ställs inte en gräns på R43 klassade ämnen, men Nordisk Miljömärkning anser det viktigt att skydda slutanvändaren som hotellgäst som inte har möjligheten att välja mellan parfumerad eller oparfumerad lakan. Därför har det ställt krav K15 som begränsar mängden av "de 26 allergena parfymämnen" i slutformulering eller tvättprocess. Enligt krav 15 får ett enskilt ämne i parfym, som omfattas av krav om deklARATION enligt Tvätt- och rengöringsmedelsförordningen 648/2004/EG (Annex III, Part 1), ingå i tvättprocess högst i koncentration 0,01 g/kg tvättgods motsvarande 10 ppm per kg tvättgods.

Leena Nyqvist-Kuusola

24.2.2006

Finnish Institute of Occupational Health, Harri Vainio, Sinikka Vainiotalo

The section regarding the restriction and declaration of fragrances needs to be clarified. According to Regulation 648/2004 the allergenic fragrances are listed in Annex III, Part 1 of Directive 76/768/EEC. It should be stated in the Document that the restriction of use (0.01%) concerns allergenic fragrances listed in the above Annex. Furthermore, it should be clearly stated in the Criteria Document that the **allergenic** fragrances **must** be declared using the nomenclature of the above Directive, if they are present at concentrations exceeding 0.001% (= alternative requirement).

The alternative requirement concerning allergenic fragrances and their declaration is problematic as it includes no limit value for the use of allergenic fragrances. It is mentioned in the background document that this alternative requirement is introduced for a transitional period and this statement should be added in the Criteria Document.

Arbetsgruppens kommentarer: Tack för kommentar. Vi har nu förändrats kravet så att deklaration inte länge är ett alternativ, så er kommentar har iakttagits. Hänvisning till annex III har tillagts.

K14 Återvinningsbart emballage***Kemikalieinspektionen (SE)***

Kravet är något svårt att förstå. Innebär kravet att bara returbehållare är möjligt för förpackningar över 100 kg? Är det någon motsättning mellan brännbart och återvinningsbart, osv?

Arbetsgruppens kommentarer: Kravet om återvinningsbart emballage har tagits bort. Kravet bedömdes onödigt därför att det inte tillför stort miljönytt utöver den allmänna krav på retursystem.

K17 Innehållsdeklaration***Branschföreningen för Industriell och Institutionell Hygien (SE)***

Innehållsdeklaration ska följa lagkraven i förordning 648/2004/EG och är därför ett onödigt kriterium. Om kravet ändå ska stå kvar behövs ett förtydligande om att produkter för professionell användning kan deklarerars i säkerhetsdatablad istället för på etikett.

Arbetsgruppens kommentarer: Vi har iakttagits er kommentar och infört förklaring angående professionell användning.

K18 Obligatoriska upplysningar***Statens forurensningstilsyn (NO), (Norwegian Pollution Control Authority)***

Vaskemiddelförordningen bruker betegnelsen CaCO₃ / l som angivelse av hardhet. Denne angivelsen bør også brukes i svanemerkede produkter.

For at brukere som doserer manuelt (små OPL-vaskerier) skal dosere riktig, og dermed redusere miljøbelastningen, bør det være krav om at det skal følge med egnet målebeger. Målebegeret skal ha milliliter eller gram hvor mye det rommer, og det skal ha merking som angir riktig mengde vaskemiddel for standard tøymengde for bløtt, middels hardt og hardt vann.

Arbetsgruppens kommentarer: Tack för kommentaren. Kravet ska ändras så att tvätt- och rengöringsmedelförordningens riktlinjer för deklaration av vattenhårdhet ska följas. Men det anses onödigt att kräva att måttkopp ska följa varje förpackning, eftersom det ökar materialslöseri.

Kapitel 1.2 Sammanlagt innehåll av tvättkemikalier

Kemikalieinspektionen (SE)

Fattas ”1” framför kg rad 3.

Arbetsgruppens kommentarer: Tack för kommentaren. Texten har korrigerats.

K22 CDV (Critical Dilution Volume)

Kemikalieinspektionen (SE)

Den noggranne läsaren kan bli något undrande inför enheterna ”utspädningsvolym” i l/kg tvättgods. Det förefaller som att den ny DID- listan räknar med väl tilltagna säkerhetsfaktorer vilket gör att CDV för en normal tvättmedelsformulering har behövt höjas avsevärt. Stämmer detta? Det ser konstigt ut att det till exempel skulle behövas 450 kubikmeter vatten för att neutralisera utsläppen från tvätt av endast ett kilo tvättgods. Henriksdals reningsverk släpper som jämförelse ut ca 10 kubikmeter i sekunden - vilket (enligt en ganska grov uppskattning) innebär att man bara skulle kunna tvätta 1-2 kg tvätt per minut i hela Stockholm om man skulle vara på den säkra sidan.

Arbetsgruppens kommentarer: Tack för kommentaren. Det är sant att CDV värden blir mycket höga. Det här förorsakas av höga säkerhetsfaktorer som ha ställts för akuttoxiska värden. Jämfört med Svanens kemikalielista blir CDV värdena nu 50 gånger högre än tidigare GN- värden dvs. GN värdet 3000 motsvarar CDV värdet 150 000 l/kg tvättgods..

K28 = R 28 Miljöfara

Finnish Institute of Occupational Health, Harri Vainio, Sinikka Vainiotalo

The present text: Classification: R50 Very toxic to water organisms should be replaced with **aquatic organisms**.

The present text (last sentence): the substance is classed as *harmful to the environment* R50/53 should be replaced with **dangerous to the environment N with R50/53**. The description for the symbol N in the labelling system used in the European Union is: “environmentally dangerous substances”.

Arbetsgruppens kommentarer: Tack för kommentaren. Texten på engelska ska korrigeras.

Appendix 3: Analysis and test laboratories

Finnish Institute of Occupational Health, Harri Vainio, Sinikka Vainiotalo

The requirement concerning the analysis laboratories are not unambiguously described. If accreditation is needed according to EN ISO/IEC 17025, this should be stated in the Document.

Alternative requirements have been set for the applicants’s analysis laboratory/measurement, but it should be clearly stated, if the ISO/IEC 17025 or GLP requirements are not concerning the applicant’s permission to conduct the measurements. As to the ISO 9001 and 9002 requirements for the manufacturer, the testing laboratories that comply with the ISO/IEC 17025, will also operate in accordance with ISO 9001 and ISO 9002 concerning the requirements that are relevant to the test services covered by the quality system of the laboratory.

Arbetsgruppens kommentarer: Formulering av kravet på analyslaboratorier följer de riktlinjer som Nordisk Miljömärkning har gemensamt accepterat. Ackrediterade laboratorier ska alltid prioriteras, men ibland kan det vara svårt att hitta laboratorier som har ackreditering för alla nödvändiga testmetoder.

Statens forurensningstilsyn (NO) (Norwegian Pollution Control Authority)

Det bør presiseres at de angitte maksimalmengdene av miljøfarlige stoffer ikke skal medføre at produktet skal miljøklassifiseres. "

Arbetsgruppens kommentarer: Gränsvärden som har satts gäller den totala mängden av ämnen som doseras för att tvätt rent 1 kg tvättgods. Sammanlagda mängden av miljöfarliga ämnen kan även komma från flera komponenter. Därför har också satts ett krav K3 som gäller klassificering av produkten. Enligt detta krav får produkten inte vara klassificerad som miljöfarligt.

K33   Effektivitet

Miljøministeriet//Ministry of Environment/Miljøstyrelsen//Danish EPA Jeg skal - som aftalt - gøre opmærksom på at det umiddelbart er uklart hvilken effektivitetstest/standard der skal bruges til test af vaskemidlets effektivitet. Det der står nu omhandler hvilke vaskelapper der kan anvendes (som jeg læser det), og hvilken standard som testlaboratoriet skal efterleve, men som jeg læser det - ikke teste i forhold til. Det kan være det som HTS med medlemmer har gjort opmærksom på.

Arbetsgruppens kommentarer: På grund av er kommentar har formuleringen i texten av detta krav preciserats. Se också svar till utlåtandet av Brancheforeningen for Vask og Tekstiludlejning.

K35   Kundbesök

Svensk tillverkare (SE)

Det kan bli svårt att klara kravet på kundbesök. För tvättmedel har man inte samma behov att utföra det som för maskindisk för proffs.

Arbetsgruppens kommentarer: Det förutsätts inte att kundbesök ska göras lika ofta som i maskindiskmedel för proffs. Svanen anser att det är lika viktigt att hålla doseringsanläggningar i bra kondition för att kunna undvika överdoseringar. Kundbesöket kan också göras av en leverantör eller av ett utomstående institut eller en konsultfirma.

3.   Sammanställning av förkastningsgrunder

Brancheforeningen for Vask og Tekstiludlejning, Mette Herget, Telefon 27255501 E-mail meh@hts.dk
Modsetter os forslaget pga. følgende:

Kriteriesættet prøver at tage højde for at der i professionelle vaskerier ikke anvendes færdigfremstillede vaskemidler. Det lykkes delvis, men kun så det kan give mening for mindre vaskerier i boligforeninger, institutioner og lignende. Industrielle vaskerier styrer vaskeprocessen nøje for hver portion, der fødes ind i vaskerøret. Der styres blandt andet på mængde, tekstiltype, tilsmudsningsgrad og særlige hygiejnekrav. Det giver derfor ikke mening for et industrielt vaskeri, at stille krav om specifikation af sammensætningen af flerkomponentsystemet idet det ændrer sig fra portion til portion. Kriteriesættets effektivitetskrav hæfter sig

Leena Nyqvist-Kuusola

24.2.2006

op på et tysk og et schweizisk prøvestykke system. På danske industrielle vaskerier anvendes Teknologisk Instituts prøvestykkesystem, med tilhørende laboratoriekontrol. Herudover anvendes CEN/DS 14065 om kontrolsystemer for biokontamination af vaskeribehandlede tekstiler samt DS 2451-8 for sygehustekstiler. Teknologisk Institut kontrollerer vaskeriernes overholdelse af vaskeprocedurer og standarder. Kriteriesættets krav om effektivitet er på denne baggrund ikke tilstrækkelige for industrielle vaskerier. Forslaget om at anvende en forbrugertest giver heller ikke mening, idet forbrugeren set i relation til det industrielle vaskeri er vaskeriets kunder, som er virksomheder eller større institutioner. Kravene om besøgsrapporter fra kemileverandørens kundebesøg giver ikke en uvildig kontrol af doseringssystemernes funktionalitet. De industrielle vaskerier kontrolleres af Teknologisk Institut, hvilket vi ser som en mere uafhængig kontrolmetode. Samlet set er kriteriesættet for tekstilvaskemidler til professionelt brug ikke anvendeligt for industrielle vaskerier.

Arbetsgruppens kommentarer:

Nordisk Miljömärkning skal gøre Brancheforeningen opmærksom på, at kriterierne er for et produkt, tekstilvaskemidlet, og ikke en service, vaskeritjenesten. Nordisk Miljömärkning har i forvejen kriterier for vasketjenester og de problemer, som Brancheforeningen beskriver er forhold, der tages op i det kriteriedokument. Kriterierne for produktet, tekstilvaskemidler til professionelt brug, skal balancere i forhold til kriterierne for tjenesten. Såfremt store industrielle vaskerier ikke finder, at kriterierne for produktet er tilpasset dem, ville det være en mulighed for disse at miljømærke hele vaskeriet i stedet. Her tages højde for de forhold, der beskrives af brancheforeningen.

Det er ikke i modstrid med kriterierne at anvende Teknologisk Instituts prøvestykkesystem. De nævnte er eksempler. For at gøre dette klart skrives også Teknologisk på som eksempel. Nordisk Miljömärkning mener ikke, at det vil være relevant for alle typer af tekstilvaskemidler til professionelt brug med krav i retning af biokontaminering. Det vil blive tilføjet at besøgsrapporter også kan laves af en uvildig 3. part (således at det vil blive accepteret, hvis en instans såsom Teknologisk Institut fortager kundebesøgene).

Danlind as, Henrik Møller Jørgensen, Telefon 4599920272, E-mail hmj@lindholding.dk

Modsætter os forslaget pga. følgende: Umiddelbart er kriterierne udmærkede men det er i de fleste tilfælde ikke producenten og licens indehaveren der har den direkte kontakt til brugeren. Dette forhold kan gøre det meget vanskeligt at få adgang til oplysningerne fra kundebesøgene. Jeg kunne umiddelbart forestille mig at de fleste virksomheder ville anse denne form for information for meget følsomt. Jeg forslår at punktet ændres til registrering af reklamationer da disse uværgeligt vil komme ved mangler som klumpning, udskyldningsvanskeligheder mm.

Arbetsgruppens kommentarer: *Enligt ytterligere information från Danlind finns det ofta flera led mellan små OPL tvätterier och en led mellan institutionella tvätterier. De producerar också till andra leverantörer.*

Därför de anser att det svårt att få fast besöksrapporten. Nordisk Miljömärkning anser dock att det är viktigt att hålla doseringsanläggningar i bra kondition för att kunna undvika överdoseringar. Därför har vi gjort följande ändring i kriterier: krav på besöksrapport har strukits och kundbesöket kan också göras av tredje part som kan vara en annan leverantör eller av ett utomstående institut eller en konsultfirma.

ITW Novadan ApS (DK), Lisbeth C. Kjærsgaard, Telefon 76348400, E-mail LCK@Novadan.dk

Det vil ikke være muligt for et vaskeri, kun at køre svane-mærkede vaskerecepter. Der bruges for eksempel både klor og vaskeforstærkere i de fleste vaskerier. Det vil sige, at et vaskeri vil så komme til at køre med enkelte svanemærkede vaskerecepter, som sikkert vil være for ikke stærkt besmudsede tekstiler. Hvis der både er svanemærkede og ikke svanemærkede linier på vaskeriet, så vil de ikke kunne bruge det markedsføringsmæssigt. Med hensyn til svane-afgiften, så vil det også være meget svært at skønne, hvor mange % af et produkt, som bruges på et vaskeri's svane-vaskerecept. K3: Vaskeforstærkere har typisk en R 41 mærkning på grund af de høje tensid-indhold. K 19-21: godkendelse for de samme 4 vaskekemikalier, kræver godkendelser/vaskertestes for flere doseringer, hvis kunderne kører med forskellige doseringer ved

Leena Nyqvist-Kuusola

24.2.2006

forskellige smudstyper. K33: Ikke relevant, da det man tester op imod er et almindeligt vaskepulver. Resultatet op i mod et proffesionelt skulle gerne være meget bedre end testvaskemidlet. Det er ikke nødvendigvis ensbetydende med at vaskeriet er tilfreds med vaskeresultatet. Derfor er tests hos kunden en bedre løsning.

Arbetsgruppens kommentarer: Tack för kommentaren. Enligt K3 kan R41 märkta produkter väl användas, eftersom det bara klassificering Xi med R43 som är förbjuden. K19 – 21: Eftersom det är själva tvättmedel som ska märkas, behövs det inte testa varje recept. Trots på samma sätt som i konsument tvättmedel ska producenten bara visa att det är möjligt med dessa olika komponenter att bygga upp en generell formulering som uppfyller Svanens krav på innehåll och effektivitet.

Hedmark vaskeri AS (NO), Tore Sirhaug

"Jeg ser ikke behovet for å bruke ytterligere økonomiske midler på svanemerking av vaskemidler. Vi er miljøfyrtårnbedrift på 4. året, og miljø er i høyeste grad tatt vare på der. Bruk heller pengene på å oppfordre vaskerier til å gå for miljøfyrtårn istedenfor "å dra i gang en konkurrent". I Mjøsområdet har vi vasket fosfatfritt i 15 år (?).

Mht optisk hvitt, anbefaler jeg at miljøbevegelsen prøver å påvirke metervareprodusentene av tekstiler, det er vel de som tilsetter dette første gang. Vaskeriene bare retilsetter det som vi har vasket bort...."

Arbetsgruppens kommentarer: Tack för kommentaren. Optiska vitmedel används i tvättmedel för att få tvätten att verka vitare än den är. De är svåra att bryta ned. I Svanmärkta tvättmedel tillåts därför inte optiska vitmedel. Samma förbud har också införts i Bra Miljövals kriterier.

Lilleborg Storforbrukere (NO), Line Vikersveen

Vi ønsker å komme med litt generelle kommentarer til kriteriedokumentet: For det første så føler vi at det er liten interesse for svanemerkede produkter innenfor vaskeriene. De er svært opptatt av at tøyet skal forbli hvitt slik at midler uten optisk hvitemiddel (som kriteriene krever) anses for å være lite interessant. Bransjen vektlegger at man etterlever de til enhver tid gjeldende lover og regler. Vi har også en kommentar til høringslisten. Godt over 50 % utgjør instanser som ikke er knyttet til vaskeriene og er etter hva vi kan forstå, ikke spesielt relevante hva gjelder å kommentere vaskerienes behov og interesser."

Arbetsgruppens kommentarer: Tack för kommentaren. "Interessen for miljømerking hos flere av vaskerienes kunder er økende. Vi regner derfor med at interessen hos vaskerier - både hva angår selv bli miljømerket og med hensyn til innkjøp av miljømerkede produkter - vil øke.

I gjeldende kriterier for tekstilvaskemidler tillates ikke optisk hvitt. Likevel klarer svanemerkede produkter med miljømessig bedre alternativ, kravene til funksjonstest (der blant annet "forgråning" og vask av rødvinsflekk inngår) og forbrukerne virker fornøyd. Ikke alle av vaskerienes kunder krever heller blendende hvit renvasket tøy/tekstil. For eksempel er ikke dette et aboslutt krav ved vask av mopper, som jo blir grå etter meget kort tids bruk.

Kriteriene er i første rekke beregnet for produsenter - ikke vaskerier, som det er laget egne kriterier for. Flere av høringsdeltagerne deltar fast ved høringene. Når antallet produsenter ikke er så veldig høyt, vil derfor deres prosentandelen bli tilsvarende lav. Vi er enige i at dette ikke er optimalt og vil ta med oss denne erfaringen til neste høring."